

1 УВОД

Босна и Херцеговина (БиХ) се још увијек суочава са економским посљедицама рата који се десио у не тако далекој прошлости. С обзиром на велику отвореност БиХ економије, свјетска економска криза се у великој мјери одразила на БиХ. Важан фактор који је утицао на продубљивање кризе био је подизање кредитних критеријума од стране банака што је задало снажан ударац инвестицијама. У кризном периоду који карактерише смањен прилив инвестиција из иностранства, текући трансфери постају кључна претпоставка у очувању ликвидности макроекономске стабилности земље.

Када се пажљиво анализирају релевантне вриједности економског заједништва у оквиру бивше Југославије, босанско-херцеговачка економија је платила изузетно високу цијену те заједнице и далеко више изгубила у том односу него што је "профитирала". Висока цијена заједништва који је био познат у бившој Југославији је ескалирала ратним деструкцијама економске основе БиХ, у којој су физички уништене економске вриједности које су биле отпорне на ударе економског заједништва, чиме је БиХ економија доведена на границу егзистенције. С правом се може рећи да нова БиХ економија послје Дејтона почиње од нуле и почиње полако да доводи земљу у стабилан положај. Стабилност земље долази у питање у периоду појављивања свјетске рецесије која је и данас један од главних проблема свијета.

Сектор спољне трговине је, тренутно, извор највећих проблема у БиХ. Дефицити у спољној трговини, у дужем временском периоду, подривају темеље стабилности босанскохерцеговачке економије. Извоз, за сада, покрива само 41% увоза. Остатак увоза је покриван трансферима из иностранства, дознакама радника запослених у иностранству и финансијским трансферима по основу страних инвестиција. Како је кључна карактеристика савремене рецесије у свијету недостатак новца и општи пораст каматних стопа, поставља се питање посљедица на БиХ економију таквих тенденција. Нема сумње да ће ти утицаји имати посебне ефекте на поједине ставке платног биланса.

Наиме, многобројни стручњаци покушавали су предвидјети временски период трајања кризе, негативне посљедице које ће она проузроковати, начине на који би се покушала превазићи криза, али све наведене процјене довеле су до закључка да је излазак из кризе неизвјестан.

1.1 Предмет и проблем истраживања

Предмет истраживања су текући трансфери и њихов утицај на бруто друштвени производ као и економски утицај текућих трансфера на економију једне земље који се огледа кроз прилив дознака и акумулација капитала, прилив дознака и понуда на тржишту рада и прилив дознака раст продуктивности.

Проблем истраживања текућих трансфера је криза у данашње вријеме која има великог утицаја на прилив капитала из иностранства који постају настабилни и не омогућавају финансирање дефицита у билансу роба, услуга и дохотка. Продубљивањем кризе у данашње вријеме исто тако све више младих одлази из земље покушавајући приуштити себи бољи живот од постојећег при чему земље остају без потребне радне снаге.

1.2 Сврха, циљ и значај истраживања

Сврха истраживања текућих трансфера огледа се кроз значај текућих трансфера на економију једне земље јер уз помоћ праћења њиховог динамичног кретања може се прогнозировати стање земље у одговарајућем временском периоду.

Циљ рада је анализирање прилива капитала из иностранства, текућих трансфера као и њихово динамично кретање у последњих неколико година у БиХ и земљама у окружењу (Албанија, Црна Гора, Хрватска и Србија). Посебна пажња је посвећена доприносу текућих трансфера са становишта финансирања дефицита биланса роба, услуга и дохотка.

Значај текућих трансфера је велики поготово у условима кризе јер обезбјеђују како макроекономску стабилност земље тако и екстерну ликвидност у одређеном временском периоду. Текући трансфери су ставка платног биланса који у БиХ и земљама у окружењу представљају значајан извор прилива девиза нпр. дознаке радника, премије и потраживања за доживотно осигурање, годишњи или други редовни доприноси и многи др.

1.3 Хипотеза и методе истраживања

Хипотеза истраживања гласи: На основу динамичног кретања учешћа текућих трансфера у БДП може се прогнозировати стање земље у одговарајућем временском периоду.

У изради рада су кориштене методе чијом примјеном је омогућено да се дође до коректног циља истраживања а то је анализирање текућих трансфера у последњих неколико година и њихов утицај на бруто друштвени производ, утицај текућих трансфера на економију једне земље и долазак до рјешења који показује учешће текућих трансфера у платном билансу, БДП и укупним приливима капитала. Истраживана су научно-теоријска сазнања, доступне литературе, математичким израчунавањем дошло се до показатеља учешћа текућих трансфера у БДП и укупним приливима капитала.

1.4 Структура рада

Рад се састоји из четири дјела која су везана за текуће трансфере и њихов утицај на бруто друштвени производ.

Први дио рада је уводни дио у којем се говори о економским посљедицама рата на БиХ и који фактор је довео до продубљивања кризе. Потом, приказује се предмет и проблем истраживања као и сврха, циљ и значај истраживања овог рада. Затим је наведена хипотеза рада и методе истраживања.

Други дио рада приказује прилив капитала из иностранства у оквиру којег се обрађују текући трансфери који су класификовани у двије групе, стране директне инвестиције, портфолио инвестиције, остале инвестиције и резервна актива.

Трећи дио рада говори о утицају текућих трансфера на економију земље. Економски утицај текућих трансфера се огледа кроз прилив дознака и акумулација капитала, прилив дознака и понуда на тржишту рада и прилив дознака и раст продуктивности.

Четврти дио рада анализира учешће текућих трансфера у платном билансу, БДП и укупним приливима капитала. У оквиру овог дјела може се сагледати структура платног биланса и пројекција динамике трансфера у БиХ у периоду 2012-2014.

У петом дјелу је приказан закључак о свим наведеним дјеловима рада који говоре о текућим трансферима и њиховим утицајима на БДП.

На крају рада се налази списак табела и графикана који се налазе у раду, основна литература и помоћна литература која је била доступна на интернету.